

The Royal Women's Hospital Women's Health Information

Trị Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung

Tháng Ba, 2004

Nếu không trị Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung thì sao?

Trường hợp Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung nhẹ thì không nhất thiết phải trị liệu. Thông thường bác sĩ đề nghị trị bệnh này để giúp làm cho triệu chứng thuyên giảm thay vì 'trị dứt' bệnh.

Nếu không trị liệu, trong một số trường hợp Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung sẽ tự động bớt dần, nhưng đa số thì vẫn không thay đổi, còn một số trường hợp thì bị nặng hơn.

Đối với phần lớn phụ nữ mắc Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung, các triệu chứng sẽ ổn định khi đã tắt kinh. Khi quyết định xem có nên trị bệnh lạc nội mạc tử cung hay không, thông thường quý vị phải cân nhắc giữa những rủi ro do việc trị liệu gây ra và ảnh hưởng của Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung đối với đời sống của quý vị.

Có những cách trị liệu nào?

Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung có thể trị bằng thuốc (thuốc hoặc dược liệu) hoặc bằng phẫu thuật. Đôi khi dùng cả thuốc lẫn phẫu thuật. Ngoài ra một số phụ nữ dùng liệu pháp khác cũng được. Thuốc gồm có thuốc giảm đau (như paracetamol và thuốc kháng viêm không có Xtêrôit), liệu pháp hormone-môn ức chế phóng noãn và kinh nguyệt).

Dùng phẫu thuật để nạo hoặc đốt tế bào nội mạc tử cung phát triển lạc chỗ. Phẫu thuật thường dùng nhất là thuật nội soi ổ bụng (phẫu thuật lỗ khóa).

Nếu buồng trứng có u nang nội mạc tử cung thì tốt nhất nên trị bằng phẫu thuật vì trường hợp này rất ít khi tự biến mất và không thể trị bằng thuốc men.

Điều trị tình trạng vô sinh (hiếm muộn)

Theo kinh nghiệm thì nhờ phẫu thuật phụ nữ mắc Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung nhẹ có thể dễ thụ thai hơn. Điều trị trường hợp Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung nặng hơn, đặc biệt nếu trong buồng trứng có u nang, cũng dường như có thể giúp phụ nữ dễ thụ thai hơn, dù chưa có bằng chứng cụ thể.

Điều trị tình trạng vô sinh (hiếm muộn) thành công bằng thuốc men thì chưa có bằng chứng cụ thể.

Phải xét xem tình trạng vô sinh (hiếm muộn) có thể là do nguyên nhân khác gây ra hay không và tìm cách điều trị.

Điều trị sự đau đớn

Khi đau đớn là vấn đề chính thì mục đích của việc trị liệu là đối phó với triệu chứng và giảm đau. Những cách trị liệu chính là:

- thuốc giảm đau giản dị (paracetamol v.v.)
- liệu pháp hormone (thuốc ngừa thai v.v.)
- phẫu thuật.

Thuốc giảm đau giản dị

Nhiều phụ nữ cảm thấy đỡ khi uống thuốc không cần toa như paracetamol (Panadol®) và thuốc kháng viêm không có xêrôit (như Ponstan®, Nurofen®, Naprogesic® v.v.).

Liệu pháp hormone

Là cách dùng hormone ức chế kinh nguyệt, nhờ vậy ngăn chặn hoặc trì hoãn tế bào nội mạc tử cung lạc chỗ phát triển. Cách đơn giản nhất là uống thuốc ngừa thai ("the pill"). Ngoài ra còn có những liệu pháp hormone khác cũng có công dụng làm giảm đau liên quan Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung.

Một số phụ nữ sẽ bị phản ứng phụ của liệu pháp hormone.

Phẫu thuật

Thoạt đầu bác sĩ dùng phẫu thuật để chẩn bệnh. Một số phụ nữ cần đến phẫu thuật vì không muốn dùng thuốc men hoặc vì đã dùng thuốc men nhưng không công hiệu.

Mục đích của **Thuật Nội Soi Ổ Bụng** (phẫu thuật lồng khóa) là định bệnh và trị Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung bằng cách dùng la-de hoặc nhiệt điện đốt và tiêu diệt tế bào nội mạc tử cung phát triển lạc chỗ. Ngoài ra bác sĩ còn có thể cắt bỏ những tế bào này.

(cũng nên đọc: tài liệu *Trị Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung bằng Thuật Nội Soi Ổ Bụng*)

Đối với một số ít phụ nữ bị hành vì những triệu chứng nặng nhưng không thể trị bằng thuốc hoặc phẫu thuật, thì có thể bác sĩ sẽ đề nghị dùng phẫu thuật mạnh hơn như cắt bỏ tử cung toàn phần và cắt bỏ buồng trứng.

Đôi khi Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung ảnh hưởng đến vách bao tử và trong trường hợp gây ra những triệu chứng đáng kể thì có thể bác sĩ sẽ đề nghị cắt bỏ phần vách bao tử đó. Phẫu thuật này sẽ do bác sĩ giải phẫu bao tử thực hiện và ít khi phải cần đến.

Những cách trị liệu

Những điều cần cân nhắc

Đề yên (không trị liệu):

Lợi điểm

- không bị phản ứng phụ của thuốc
- không bị rủi ro vì phẫu thuật
- có thể triệu chứng sẽ tự bớt dần.

Bất lợi

- đa số triệu chứng sẽ không hết
- một số triệu chứng càng nặng hơn.

Giảm Đau Giản Dị (Paracetamol, Nurofen®):

Lợi điểm

- dễ mua
- ít khi bị phản ứng phụ

Bất lợi

- thường thì không hiệu nghiệm
- rủi ro bị loét bao tử vì uống Nurofen® v.v.

Thuốc điều tiết tương tự hóc-môn Progesterone:**Lợi điểm**

- đỡ đau đớn
- kinh nguyệt thất thường hoặc không có kinh
- trong đa số trường hợp, ngăn chặn Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung phát triển
- một số có công dụng ngừa thai.

Bất lợi

- bị phản ứng phụ – lên cân, tính khí khó chịu, nổi mụn, mọc tóc/lông, vọp bẻ, vú dễ bị đau khi đụng chạm
- triệu chứng có thể tái diễn khi ngưng trị liệu
- có thể không trị hết đau đớn
- không làm cho phụ nữ dễ thụ thai hơn
- không nên thụ thai khi đang sử dụng
- một số không có công dụng ngừa thai.

Thuốc làm tắt kinh:**Lợi điểm**

- không có kinh
- đỡ bị đau
- trong đa số trường hợp, ngăn chặn Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung phát triển.

Bất lợi

- bị phản ứng phụ – nóng bừng, ra mồ hôi
- loãng xương nếu dùng hơn sáu tháng
- triệu chứng có thể tái diễn khi ngưng trị liệu
- không nên thụ thai khi đang sử dụng
- không có công dụng ngừa thai
- có thể không trị hết đau đớn.

Thuốc ngừa thai tổng hợp:**Lợi điểm**

- ngừa thai
- đỡ bị đau
- có thể dùng để làm giảm hoặc ngăn chặn kinh nguyệt.

Bất lợi

- bị phản ứng phụ – buồn nôn, lên cân
- không nên thụ thai khi đang sử dụng
- hơi bị rủi ro máu đông cục ở chân hoặc phổi.

Vòng Xoắn Mirena:

Cách trị liệu Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung này vẫn còn đang trong vòng thử nghiệm, nhưng có thể có lợi nếu cần phải ngừa thai và đối phó với triệu chứng bệnh.

Thuật Nội Soi Ổ Bụng:**Lợi điểm**

- định bệnh chắc chắn
- có đến 70% phụ nữ trị dứt bệnh dài hạn
- không cần sử dụng thuốc dài hạn.

Bất lợi

- không thể trị mọi trường hợp Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung bằng cách này
- rủi ro khi giải phẫu
- có thể không trị hết đau đớn
- 30% phụ nữ tái phát Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung.

Cắt tử cung và tế bào nội mạc tử cung phát triển lạc chỗ:**Lợi điểm**

- trên 90% phụ nữ được trị dứt bệnh dài hạn
- không cần sử dụng thuốc
- hết có kinh nguyệt.

Bất lợi

- nhiều rủi ro vì giải phẫu hơn so với thuật nội soi ổ bụng
- hết thụ thai
- một số phụ nữ cảm thấy phiền muộn vì mất tử cung
- có thể phải cần đến HRT (Liệu Pháp Thay Thế Hóc-Môn) nếu cắt bỏ cả buồng trứng
- có thể không trị hết đau đớn.

Các liệu pháp khác và liệu pháp hỗ trợ

Có nhiều cách trị liệu khác, hỗ trợ hoặc thay thế cho việc trị liệu bằng thuốc. Liệu pháp phổ thông nhất là Đông Y và dược thảo. Một số phụ nữ thấy triệu chứng giảm bớt nhưng chưa có bằng chứng khoa học chứng tỏ rằng thuốc bắc có thể làm giảm bớt triệu chứng hoặc làm cho phụ nữ dễ thụ thai hơn.

Nếu dùng liệu pháp hỗ trợ, tốt hơn hết quý vị nên thảo luận với bác sĩ vì có thể cách trị liệu đó tương khắc với thuốc men bác sĩ kê toa cho quý vị. Chương Trình Tài Trợ Dược Phẩm (Pharmaceutical Benefits Scheme - PBS) không tài trợ cho chi phí liệu pháp khác hoặc liệu pháp hỗ trợ.

Khi trị liệu nhưng triệu chứng không thuyên giảm

Cách trị liệu cuối cùng đối với Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung là cắt tử cung toàn phần – tức là cắt tử cung (dạ con) và cắt buồng trứng và toàn bộ tế bào nội mạc tử cung phát triển lạc chỗ. Đây là phẫu thuật lớn và bệnh nhân không thể thụ thai được nữa. Đáng tiếc là trong một số trường hợp triệu chứng bệnh vẫn còn, dù đã cắt bỏ toàn bộ tế bào nội mạc tử cung phát triển lạc chỗ.

Ngoài ra khi dùng thuốc men hoặc phẫu thuật mà triệu chứng vẫn không thuyên giảm, thì các triệu chứng này có thể không phải do Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung gây ra. Trong trường hợp này có thể bác sĩ cần phải làm thêm xét nghiệm để tìm ra nguyên nhân gây ra những triệu chứng bệnh. Một số phụ nữ sẽ không bao giờ tìm ra nguyên nhân làm cho họ bị đau đớn và chỉ được trị liệu để làm thuyên giảm các triệu chứng bệnh và nâng cao chất lượng đời sống của họ mà thôi.

Nếu không phải là Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung, thì là bệnh gì?

Đau khung chậu có thể do một số bệnh phụ nữ gây ra như:

- Viêm màng trong tử cung hoặc viêm cơ tuyến (trường hợp màng tử cung chui sâu vào cơ bắp của tử cung)
- nhiễm trùng khung chậu như khuẩn Chlamydia
- sẹo (liền sẹo) do cuộc giải phẫu trước
- nhiễm trùng hoặc viêm khung chậu cũ
- u nang buồng trứng.

Đau khung chậu cũng có thể do những bệnh phụ khoa khác gây ra như:

- hội chứng kích thích đại tràng (irritable bowel syndrome)
- bệnh viêm đường ruột (thí dụ như bệnh Crohn)
- bệnh bàng quang như nhiễm trùng và viêm mạn tính.

Phụ nữ bị đau khung chậu có thể chẳng tìm ra được nguyên nhân nào rõ rệt, nhưng có khi bởi vì hoặc cảm thấy bị đau hơn do yếu tố tâm lý bao gồm những lần bị xâm phạm tình dục và hành hạ thể xác trong quá khứ.

Cuối cùng, phụ nữ dường như sinh đẻ và tình trạng học-môn bình thường nhưng vẫn bị đau khung chậu và có thể bác sĩ cũng không biết nguyên nhân là gì.

Tìm thêm thông tin ở đâu

Trung Tâm Thông Tin Y Tế Phụ Nữ (Women's Health Information Centre - RWH)

(03) 9344 2007

1800 442 007 (miễn phí) Email: whic@rwh.org.au

<http://wellwomens.rwh.org.au>

Endometriosis Association of Victoria

(Hiệp Hội Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung Victoria)

567 Waterdale Road

Heidelberg West

Victoria 3081

Úc đại lợi

(03) 9457 2933

<http://www.endometriosis.org.au/>

Gynaecology Clinic (Phụ Khoa) tại Royal Women's Hospital (Bệnh Viện Phụ Nữ)

Khu phụ khoa đặt tại khoa ngoại chẩn (*outpatients*) ở tầng trệt của Bệnh Viện Phụ Nữ.

Điện thoại 9344 2183

Những tờ tài liệu khác của Bệnh Viện Phụ Nữ

Bệnh Viện Phụ Nữ phổ biến nhiều tờ tài liệu bằng nhiều ngôn ngữ trên mạng Internet.

Muốn biết thêm thông tin xin quý vị vào website cổ động về vấn đề sức khỏe tại

<http://wellwomens.rwh.org.au>

Ngoài ra quý vị có thể hỏi xin người chăm sóc quý vị tại Bệnh Viện Phụ Nữ những tờ tài liệu sau đây:

- *Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung – Thông Tin Dành Cho Phụ Nữ*
- *Trị Bệnh Lạc Nội Mạc Tử Cung bằng Thuật Nội Soi Ổ Bụng*
- *Dữ kiện căn bản về ngừa thai – Vòng xoắn (IUD)*